Valtion koulukodit
Mannerheimintie 166
00270 Helsinki

ASIANTUNTIJALAUSUNTO SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE

HE 56/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain sekä varhaiskasvatuslain 6 ja 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Valtion koulukodeilta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain sekä varhaiskasvatuslain 6 ja 60§:n muuttamisesta. Aikataulu lausunnon antamiselle on ollut todella lyhyt ja lausuntopyyntö tavoitti lausunnon antajan 14.11.2023, kirjaamoon pyyntö oli saapunut 8.11.2023. Kiitämme saamastamme mahdollisuudesta lausua esitykseen. Valtion koulukotien lausunnossa keskitytään erityisesti jälkihuollon ikärajan laskemiseen ja siirtymäsäännökseen erityisen haavoittuvassa asemassa olevien sijoitettujen lasten näkökulmasta.
Valtion koulukodeissa annetaan kasvatusta, hoitoa ja perusopetusta ja siihen liittyvää muuta opetusta sellaisille lastensuojelulain perusteella sijais- tai jälkihuoltoon sijoitetuille lapsille ja nuorille, joita ei voida tarkoituksenmukaisesti kasvattaa ja hoitaa muussa lastensuojeluyksikössä. Koulukoti sijoituksen pääsyinä ovat päihteet (muu kuin alkoholi), karkailu, rikollinen elämäntapa ja mielenterveyden vaikeudet. Vuonna 2022 valtion koulukodeissa oli sijoitettuna 283 eri lasta. Tällä hetkellä palveluiden piiriin jonottaa yli 80 lasta. Tämä kertoo yhteiskuntamme sijoitettujen lasten tilanteesta ja erityisen vaikeasti hoidettavien lasten määrästä, josta kuitenkin vain osa näyttäytyy Valtion koulukotien sijoituksissa.

Hallitusohjelmassa painotetaan panostusten ja muutosten kohdentamista päihteillä ja rikoksilla oireilevien lasten ja nuorten hyvinvointiin. Konkreettisia toimenpiteitä on vaikeampi ainakaan tässä vaiheessa todentaa. Koulukoteihin sijoitettujen lasten osalta on ilmeistä, että lastensuojelun jälkihuollon ikärajan alentaminen on merkittävä heikennys näiden sijaishuollossa kasvaneiden lasten tulevaisuudessa. Subjektiivisen palvelun, jälkihuollon, tarve on ilmeinen pidempään kuin 23 ikävuoteen asti. Jälkihuoltona myönnettävät palvelumahdollisuudet eivät ole verrattavissa määrärahasidonnaisiin ja laajempaa harkintaa ulottaviin sosiaalihuollon muihin työikäisille suunnattuihin palveluihin. Näiden nuorten osalta kiinnittyminen jälkihuoltopalveluihin voi kestää myös pidempään, jolloin tosiasiallinen jälkihuollon kestoaika voi jäädä lyhyeksi, tai putoaminen koko palvelujärjestelmän ulkopuolelle on todellinen riski. Lastensuojelun jälkihuoltotyössä on kerätty osaamista lastensuojelun ja huostaanoton taustoista, traumainformoidusta työotteesta ja perhetyöstä. Tämä auttaa ymmärtämään erityisen haavoittuvassa asemassa olevien nuorten hyvin yksilöllisiä ja erityisiä avun ja tuen tarpeita.

Jos lainsäädäntö ikärajan alentamisesta etenee esityksen mukaisesti, ei valtion koulukodeilla ole mainittavaa muihin lainsäädäntömuutosten kohtiin, vaan se pitää niitä kannatettavina.

14.11.2023
Kaisa Lepola
Johtaja
Valtion lastensuojeluyksiköt